

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Novi deželni zakon o občinskih posredovalnih uradih, ali mirovnihi sodiščih.

Piše dr. I. R.

Deželni zbor kranjski je l. 1910. sklenil nov zakon o občinskih posredovalnih uradih ali mirovnihi sodiščih, ki je že dobil Najvišjo sankcijo. V deželnem zakoniku kranjskem je bil objavljen dne 11. decembra 1911. pod številko 45 in je s tem dnem stopil v veljavo.

V naslednjem hočemo očrtati inštitucijo posredovalnih uradov in postopanje in poslovanje pri posredovalnih uradih, kakor to predpisuje novi deželni zakon.

I. Ustanovitev, sestava in pristojnost občinskih posredovalnih uradov ali mirovnihi sodišč.

Posredovalni urad se ustanovi po sklepu občinskega odbora v vsaki krajevni občini.

V obsežnih in zelo obljudenih občinah se more ustanoviti tudi več posredovalnih uradov, ako to sklene občinski odbor in temu pritrđita deželna vlada in deželni odbor.

Istotako pa je deželnemu odboru tudi prepuščeno, da sporazumno z deželno vlado združi dve ali več občin tistega sodnega okraja, ako bi v teh občinah ne bilo pričakovati uspešnega poslovanja samostojnih posredovalnih uradov, v skupno okrožje enega posredovalnega urada in da določi tudi sedež tega urada.

Ustanovitev posredovalnega urada se izvrši z izvolitvijo zaupnikov in namestnikov.

Zaupnike in namestnike izvoli občinski odbor izmed občanov v pravilno sklicani in sklepni občinski seji. Volitev se vrši z glasovnicami. Za izvolitev je potrebna nadpolovična večina oddanih glasov. Ako kak zaupnik ali namestnik pri

prvi volitvi ne doseže nadpolovične večine, potrebna je ožja volitev, izvzemši v slučaju, da so vsi oddani glasovi razcepljeni le na dve osebi. Tedaj odloči žreb, ki ga potegne predsednik.

Ako je za več občin skupaj ustanovljen skupen posredovalni urad, izvolijo zaupnike in namestnike občinski zastopi vseh občin izmed svojih občanov in sicer po razmerju, ki ga določi deželni odbor.

Izvoljeni morejo biti v občinski posredovalni urad le taki občani, ki so sposobni biti izvoljeni v občinski zastop. Kdor je tedaj po predpisih občinskega volilnega reda izvzet ali izključen biti izvoljen v občinski zastop, tega se tudi ne more izvoliti v občinski posredovalni urad. Vrhutega so izvzeti tudi še aktivno službujoči sodni uradniki, ki ne morejo biti izvoljeni zaupnikom.

Kdor je izvoljen kot zaupnik ali namestnik v posredovalni urad, ni prisiljen izvolitve sprejeti, ampak sme tudi izvolitev odkloniti.

Izid volitve mora župan po občini objaviti in naznaniti deželnemu odboru in okrajnemu glavarstvu.

Ako zoper volitve ni bilo vloženih pritožb, oziroma če so bile vložene pritožbe, po njihovi končni rešitvi, naznani okrajno glavarstvo ustanovitev in pričetek delovanja posredovalnega urada kakor tudi imena izvoljenih zaupnikov okrajnemu sodišču.

Predno nastopijo izvoljeni zaupniki svojo službo, storijo v roke župana slovesno obljubo, da bodo vestno vršili svoje dolžnosti. Ako je župan sam izvoljen v posredovalni urad, stori to obljubo pri okrajnem glavarstvu.

Služba zaupnika je častna služba in jo je opravljati brezplačno; vendar pa pristoja zaupni-

kom odškodnina za dejanske in potrebne izdatke in za zamudo časa in sicer slednje po posebni tarifi, ki jo določi deželni odbor.

Občinski posredovalni urad sestoji najmanj iz treh zaupnikov in enega namestnika.

Iz njihove srede določi občinski odbor predsednika posredovalnega urada in njegovega namestnika. Ako tega občinski odbor ne stori, upravlja predsednikove posle župan ali njegov namestnik tudi tedaj, če ni bil izvoljen zaupnikom.

Koder je ustanovljen za več občin skupen posredovalni urad, izvolijo zaupniki iz svoje srede predsednika in njegovega namestnika.

Zaupniki so izvoljeni za dobo treh let.

Ako med tem časom kak zaupnik umre ali se odpove službi, se izvoli na njegovo mesto drugi. Ravno tako se voli nov zaupnik, ako pri kakem članu posredovalnega urada nastopijo okoliščine, ki bi bile prvotno njegovo izvoljivost izključile, ali pa katere so take, da bi ga po mnenju občinskega odbora ovirale redno izvrševati službo ali pa bi mu odvzele zaupanje.

Novo predčasno volitev posameznih ali tudi vseh članov posredovalnega urada, sme sporazumno z deželnim odborom odrediti tudi deželni predsednik tedaj, ako je vsled nezmožnosti zaupnikov poslovanje posredovalnega urada preveč površno in pomanjkljivo.

Sicer pa se vrši nova volitev zaupnikov za posredovalni urad po preteku službene dobe t. j. treh let. Dokler ni dovršena nova volitev upravljajo službene posle še stari zaupniki.

Izstopivši zaupniki so lahko zopet izvoljeni, ako ni nastopil kak zakonit zadržek.

Stvarna pristojnost posredovalnih uradov obsega:

1. Poravnalni poizkus v gotovih malenkostnih zasebno-pravnih zadevah in sicer

a) o denarnih terjatvah in o pravicah do premičnin;

b) v sporih o določitvi ali popravi mej nepremičnih posestev ali o zemljiških služnostih;

c) v sporih o služnosti stanovanja;

d) v sporih zaradi posesti.

2. Spravni poizkus zaradi prestopkov zoper varnost časti po §§ 487—497 kaz. zakona.

V zasebno-pravnih sporih daje zakon strankam na prosto voljo ali pri posredovalnem uradu poizkusiti in skleniti veljavno poravnavo, ali tudi brez tega poizkusa spraviti sporno zadevo takoj pred sodišče.

V kazenskih zadevah zaradi prestopkov zoper varnost časti pa predpisuje zakon obligatoričen spravni poizkus, to se pravi sporni stranki sta primorani, ako imata zasebni obtožitelj in obdolženec svoje bivališče v okrožju tistega posredovalnega urada

oziroma tiste občine, pred vsem pri posredovalnem uradu poizkusiti spravo. Dokler se ta poizkus ni izvršil, se pri sodišču ne more pričeti nikako postopanje zaradi teh prestopkov. Naravnost pri sodišču vložene tožbe pa se morajo uradoma odstopiti posredovalnemu uradu, da poizkusi spravo.

Izvzeti od pravnega poizkusa pri posredovalnem uradu pa so prestopki zoper varnost časti

a) ako se je storilo kaznjivo dejanje z vsebino tiskovine,

b) ako je žaljenec ali žalitelj aktivna vojaška, domobranska ali orožniška oseba.

V teh dveh slučajih odpade pravni poizkus pred mirovnim sodiščem.

Krajevna pristojnost posredovalnih uradov pa je sledeče urejena.

V civilno-pravnih rečeh je poklican poizkusiti poravnave tisti posredovalni urad, v katerega okrožju ima ena ali druga stranka svoj dom ali bivališče.

Ako je v tem pogledu pristojnih več posredovalnih uradov, izvrši poravnalni poizkus posredovalni urad, pri katerem je bila zadeva najprej priglašena.

Če je v okolišju kake občine ustanovljenih več posredovalnih uradov, jim določi krajevno pristojnost občinski odbor na ta način, da odkaže vsakemu teh uradov poseben del občinskega ozemlja kot njegovo okrožje, ali pa proglasi vsak posamezen urad pristojen za ves obseg občinskega ozemlja.

Pri prestopkih zoper varnost časti je kakor stvarna pristojnost tako tudi krajevna pristojnost odvisna od okoliščine, da imata zasebni obtožitelj in obdolženec svoje bivališče v okrožju tistega posredovalnega urada, ki je tedaj poklican poizkusiti spravo.

Ako pa je v kaki občini ustanovljenih več posredovalnih uradov, se izvrši pravni poizkus pri tistem, v katerega okrožju ima obdolženec svoj dom ali bivališče.

(Dalje prihodnjič.)

V občinski odbor ne more biti voljen, kdor je v zamudi s položitvijo računov za občino ali kak občinski zavod.

(Kdo se smatra, da je v zamudi s položitvijo računov?)

Protí izidu občinskih volitev v neki občini — imena ne imenujemo — se je vložila pritožba, ki je vtemeljevana s tem, da so posamezni izvoljeni odborniki in namestniki bili člani starega občinskega odbora, in da so ti (odborniki) v zamudi s

položitevijo računa glede izplačila lovščine in glede denarja, ki se nabira za novo stavbo župnišča.

Poizvedbe, ki jih je uvedlo okrajno glavarstvo na poziv deželne vlade, so dokazale, da je ves denar plodonosno naložen v hranilnici.

Dotično okrajno glavarstvo se je na to obrnilo tudi na deželni odbor z vprašanjem, če je že nastopil proti županu ali občinskemu odboru v zadevi zamude s položitevijo računov.

Deželni odbor je to zanikal, obenem pa izrazil svoje mnenje in obrazložil svoje pravno naziranje in stališče o predmetu takole:

... »Sicer je pa po mnenju deželnega odbora interpretacija tozadevnih določb občinskega reda od strani pritožnikov pomotna.

Vsi v pritožbi navedeni, katerih izvolitev v občinski odbor se izpodbija zaradi zamude o položitvi računov, so bili le člani starega občinskega odbora.

Takih določil pa, po katerih bi morali občinski odborniki polagati račune, občinski red ne pozna, pač pa je to po § 66 z ozirom na določbe § 55 občinskega reda dolžnost županova, odnosno po določbah dodatka II. k občinskemu redu po analogiji § 66 občinskega reda glede vaških računov dolžnost dotičnega načelnika gospodarskega odbora oziroma njegovega namestnika (točka 6 dodatka II.)

Da je to stališče pravo, izpričuje tudi judikatura upravnega sodišča, ki je v nekem konkretnem slučaju razsodilo: Župan zadosti svoji dolžnosti glede predložitve računa formalno s tem, da predloži račun občinskemu odboru. (Razsodba z dne 11. maja 1904, št. 4976 Budw. 2633 A.)

O kaki zamudi glede položitve računa pa v tem slučaju sploh ne more biti govor, ker je tako denar iz lovske zakupnine kakor tudi sklad za zgradbo župnišča plodonosno naložen, kakor to popolnoma pravilno poroča županstvo v svojem poročilu ..., in je s tem že izpolnjen pogoj o položitvi računa.

Razdelitev lovščine pa nima s položitevijo računov ničesar skupnega.

To smo priobčili na podlagi nam na razpolago danega uradnega spisa — v ta namen, da se ne bo v prihodnje vlagalo nepotrebnih pritožb take vrste, ker imajo upravna oblastva mnogo važnejšega in koristnejšega posla, kakor pa pečati se z nevtemeljenimi in neopravičenimi pritožbami,

Vprašanja in odgovori.

18. Županstvo občine P.

Vprašanje:

Ali se sme pošiljati denar uradno po nakaznici?

Odgovor:

Denar se lahko pošilja uradno po poštni nakaznici vsak čas, ampak ne vselej poštne prosto, za kar se Vam vsekakor gre.

Poštne prosto morete pošiljati le uradne denarne pošiljatve na javne urade, zasebnikom pa ne, torej niti posameznim osebam niti trgovinam, ne hranilnicam ali sploh denarnim zavodom itd. — Če pa želite kako drugo pojasnilo, je treba, da se natančneje izrazite.

19. Županstvo občine M.

Vprašanje: (d. o.)

Tukajšnji občinski odbor je sklenil v seji, da se mora odslej za vsako godbo s plesom prositi pri županstvu za tozadevno licenco, za katero bo plačati razven postavnih kolkov po 6 K v ubožni zaklad. Kdor bi imel godbo s plesom brez dovoljenja, bo kaznovan z globo in sicer prvič na 10 K, drugič na 20 K.

Dosedaj so imeli tukajšnji krčmarji in gostilničarji godbo in ples kar brez licenc, ne da bi bili to županstvu naznanili ali plačali kakšno takso.

Pojasnilo (na podlagi uradne vloge — v svrhu informacije tudi drugim županstvom):

... V seji občinskega odbora sklenene takse po 6 K za dovolitev vsake godbe s plesom deželni odbor na podlagi sedaj veljavnega zakona ne more odobriti, pač pa se bo pobiranje te takse v skleneni izmeri lahko uvedlo na podlagi novega zakona o občinskih taksah, ktereга je sklenil deželni zbor v tem zasedanju.

Po dvornem dekretu z dne 12. maja 1827 (Zbirka provincijalnih zakonov št. 60, zvezek 55, stran 92) je potrebno za prireditev godbe s plesom dovoljenje županstva. Tozadevne prestopke kaznuje županstvo po določbah § 58 občinskega reda in znaša po navedenem dvornem dekretu kazen za gostilničarja (prireditelja plesa) 10—200 K.

* * *

V prihodnji številki priobčimo prevod preje omenjenega dvornega dekreta.

Županstva naj se ravna po teh navodilih in zaradi vsakega nedovoljenega plesa z godbo takoj uvedejo kazensko postopanje, ktero izvede občinski kazenski senat, po določbah § 58 občinskega reda (župan in dva svetovalca).

Občinska taksa ze lahko zahteva tudi naknadno če je seveda v občini postavno uvedena.

Bolj kot vse druge davščine so upravičene te takse in le hvalevredno je, če županstva strogo postopajo, ker je to njihova dolžnost.

Tu naj odločujejo zakon in drugi postavni predpisi, ne pa osebni oziri do gostilničarjev, ki imajo gotov dobiček.

20. Županstvo Sl. (Notr.)

Vprašanje:

Županstvo K. je tukajšnjo vlogo za sprejem neke družine v domovinsko zvezo negativno rešilo, češ družina je „podpore potrebna“. Županstvo vloži seveda proti temu priziv, zato prosimo sporočila, ali naj se vloži ta priziv na naše okrajno glavarstvo v P., ali na ono v Vol., kamor spada občina K.

Odgovor:

Po besedilu § 6 domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896 drž. zak. št. 222 gre pritožba, češ družina bivališča odrekla sprejem v domovinsko zvezo (ali pa prošnje ne rešila v 6 mesecih), na predstojno politično oblastvo, za katero pa se more smatrati le ono oblastvo, ki je predstojno dotični občini bivališča.

O tem ne more biti dvoma, ker more biti v takih zadevah občina podrejena le političnemu oblastvu lastnega,

ne pa tujega okraja in more nasprotno politično oblastvo razsojati le kot druga instanca nad sebi podrejenimi občinami.

Pritožbo morate torej vložiti na okrajno glavarstvo v Vol., lahko pa storite to potom okrajnega glavarstva v P. (takozvanim službenim potom),

21. Županstvo občine G. (G.)

Vprašanje

Tukajšnja občina je vpeljala pasji davek. Prosimo za sledeča pojasnila:

1. Ktera posestva se smatrajo kot posamezna (—?— tu menite menda kot „samotna“), da so neobhodno potrebna varstva? Kdo to določa?

2. Kteri psi bi bili še oproščeni — n. pr. ali so prosti lovski, javnih gozdarjev, itd.?

3. Ali so prosti pasjega davka vsi priklenjeni in zavarovani psi?

Odgovor:

1. Ktera posestva se smatrajo kot samotna (ne „posamezna“), to pove že beseda sama. Besedilo deželnega zakona z dne 13. decembra 1868 dež. zak. št. 4 iz l. 1869 o uvedbi pasjega davka (§ 2) izključuje vsak dvom.

Ktera so taka, na samoti ležeča posestva (hiše, gospodarska poslopja itd.), določa pred vsem občinski odbor, ki pozna razmere, v slučaju pritožbe pa deželni odbor.

2. Zakaj naj bi bili lovski psi oproščeni pasjega davka, tega ne uvidimo, in je to tudi v zakonu neutemeljeno. Za pse javnih gozdarjev bi mogla veljati izjema le z ozirom na pogoje, obrazložene pod točko 1., če se dotični psi rabijo kot čuvaji ponavadi res na samoti se nahajajočih gozdarskih poslopj.

3. Enako načelo naj velja tudi glede priklenjenih psov. V kolikor se taki psi rabijo za varstvo samotnih posestev, so lahko pasjega davka prosti. Sicer pa ne uvidimo predpogoja za oproščanje vseh priklenjenih psov od pasjega davka, ker bi se naposled vsak pes lahko nekaj časa priklenil ali privezal, povečini pa bi prost letal okoli. Navadno so tudi taki psi bolj za luksuz, kot pa za potrebo.

22. Županstvo Sv. Gregor.

Vprašanje:

Mestni magistrat ljubljanski je oddal v ljubljansko hiralnico neko v našo občino pristojno bolnico. O tem je pa obvestil ne našo, ampak sosednjo občino, katera pa ni o tem obvestila naše občine. Šele potem, ko je bolnica v hiralnici čez dobro leto umrla, so obvestili našo občino in zahtevali narasle stroške čez 400 K. Ker je imela umrla dovolj premoženja za poravnavo teh stroškov in je to premoženje izročila svojim sorodnikom pred svojo smrtjo, zato se je občina dozdej branila plačati to svoto, ker je le po nemarnosti sosednje občine prišla v te stroške. Sedaj je pa vzelo c. kr. okrajno glavarstvo z ruožnjo zahtevani znesek od letošnje naklade.

Ali more naša občina od sosednje občine ta znesek terjati, ker je ona te stroške zakrivila, ker bi bila naša občina, ako bi bila pravočasno obveščena, imenovano bolnico iz hiralnice vzela ali pa bi bila bolnica sama dotične stroške plačala.

Odgovor:

Rešitev tega vprašanja v določni obliki za nas ni mogoča, ker morajo o tem razsojati le upravna odnosno tudi sodna oblastva. Kdo je v prvi vrsti kriv, magistrat ali pa dotična občina, da Vaša občina ni dobila pravočasno obvestila, o tem bi se moralo še poizvedovati, da bi se moglo krivcu naprtiti odgovornost za škodo po § 30 domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863 drž. zak. št. 105.

Dejstvo je, da je morala Vaša občina plačati hiralnske stroške vsled odločbe okrajnega glavarstva.

Pravica občine iskati povračilo stroškov temelji na določbah navedenega domovinskega zakona in na določbah § 7 ubožne postave z dne 28. avgusta 1883 dež. zak. št. 17. Nastane le vprašanje, od koga naj zahteva povračilo.

Ker odločba političnega oblastva, da mora Vaša občina plačati troške, že obstoji in je brez dvoma pravočasna, je le še mogoča od Vaše strani odškodninska tožba. Svoječasno bi se bili morali pač pritožiti proti odločbi okrajnega glavarstva.

Ako se hočete spuščati v pravdo — kar Vam pa na vsak način odsvetujemo — bi morali pred vsem dognati, če je imela umrla kake osebe, ki bi imele po državljskem pravu dolžnost jo vzdrževati in plačati za njo troške. Potem bi bilo treba dognati, če je res imela umrla premoženje, katero je razdelila med dotične sorodnike, šele potem bi mogli izpodbijati darila, ki jih je razdelila še pred svojo smrtjo. In to bi mogli storiti le pri sodišču. Kakor rečeno je pa izid tega odškodninskega zahtevka jako dvomljiv.

Od občine, ki Vas ni pravočasno obvestila, bi pa tudi ne mogli zahtevati odškodnino, ampak k večjemu od župana, ki Vam ni dopisa takoj odstopil. Pa tudi v tem slučaju bi morali iti pred sodišče; zato je tudi v tem slučaju še mnogo manj upanja, da bi kaj dosegli kot v prvem.

23. Županstvo občine Rateževo brdo.

Vprašanje:

Tukajšnja vas ima skupne pašnike (gmajno); kot posestniki so vpisani v zemljiški knjigi „Upravičenci vasi Rateževo brdo“. Ker raste na teh zemljiščih tudi drevje, rabijo les iz te gmajne vsi upravičenci. Po stari navadi so drevje skupaj sekali ali pa si razdelili še neposekano. Lansko in predlansko leto so pa sekali kjer in kolikor je kdo hotel. Ko so pa prišli večinoma vsi do prepričanja, da se s takim ravnanjem kvari naraščaj, so se preteklo jesen dogovorili, da ne sme nobeden sekati drv po skupnih pašnikih svojevoljno, ampak da se bo po stari navadi skupno sekalo in razdelilo drva. Vkljub temu so pa nekteri zopet začeli sami sekati.

Kako naj se postopa, da se tako ravnanje prepreči in da se taki škodljivci kaznujejo?

Odgovor:

Po našem mnenju bo dotično posestvo skoro gotovo last vasi, le da to v zemljiški knjigi ni izvedeno. V tem slučaju bi bilo treba izvoliti gospodarski odbor po določbah pristavka (dodatka) II. k občinskemu redu, ki bi upravljal dotično posestvo. Potem bi bila stvar rešena, ker bi proti škodljivcem nastopilo nadzorstveno oblastvo.

Če je pa zemljišče (gmajna) vendarle solast samega dela upravičenih vaščanov, potem je to vprašanje zasebno-pravnega značaja in spada stvar pred sodišče zaradi zahtevka po odškodnini vsled prikrajšanja pravic enega dela upravičencev.

Mi bi Vam svetovali, da sklepa občinski odbor o tem, če je „gmajna“ v a š k a l a s t. Po tem sklepu uredite nadaljno postopanje.

Da se pa ustavi sekanje, se obrnite na okrajno glavarstvo, da izda svoje odredbe na podlagi gozdne postave.

24. Županstvo St. Krucis.

Vprašanje:

V tukajšnji občino pristojna M. Z. rojena leta 1857, je kot nezakonska mati (torej pred zakonom) porodila dete ženskega spola imenom Julijana, rojena 7. februarja 1891. — Kmalu potem pa se je mati omožila (nekako pred 20 leti) z nezakonskim možem ter bivata sedaj že 18 let stalno v občini V. Zgoraj imenovana nezakonska mati spada sedaj po možu — ki je Italijan — v Venecijo na Laškem, pri

tem pa je še vedno sem pristojna pred zakonom rojena hči Julijana, ki ni bila pozakonjena.

Županstvo prosi blagovoljnega pojasnila, kako bi se bilo mogoče otresti tega otroka, da bi ne spadal več v tukajšno občino? Opomni se, da obeta otrok s svojim življenjem še občini veliko stroškov.

O d g o v o r:

Ker se je Vaš dopis po pomoti založil, se je odgovor na vprašanje zakasnil. Sicer pa v tem slučaju ni mogoče dosti svetovati. — Da nezakonska hči ni bila pozakonjena, to poveste sami. Vsled tega ima po določbi zadnjega odstavka § 12 domovinskega zakona iz l. 1863 domovinsko pravico v ondotni občini in se je ne bode mogli odkrižati, dokler si ne pridobi samostojne domovinske pravice bodisi z desetletnim bivanjem, omožitvijo ali na drug način.

Iz tega razvidite, da se v tej zadevi ne dá ničesar storiti.

25. Ž u p a n s t v o Č r n i v r h.

V p r a š a n j e:

V tukajšni občini živi vdova z otroci, ki pa je pristojna v drugo občino (Dol. Otlica). Ker je živela v pomanjkanju, je naročilo sodišče tukajšnemu županstvu, dati ji redno mesečno podporo na račun domovne občine, radi katere pa je bil tedaj še spor, kam so otroci vdove pristojni. Ko se je občina Dolenja Otlica pripoznala kot domovna občina vdove in njenih otrok, se je od tukajšnega županstva predložil račun izdanih podpor preje omenjeni občini, kateri se je na podlagi pravomočne razsodbe c. kr. namestništva v T. odločil v poravnavo. Županstvo občine Dolenja Otlica je naznanilo, da je starešinstvo v seji sklenilo znesek 350 K povrniti v desetih letnih obrokih. Ali je tak sklep sploh na kaki pravni podlagi, in ali se lahko zahteva takojšna poravnava v celem znesku, oziroma kako in kaj je storiti, če bi občina Dolenja Otlica ne ugodila tej zahtevi?

O d g o v o r:

Na podlagi pravomočne razsodbe namestništva ima ondotna občina pravico zahtevati povračilo stroškov, kakor je bilo razsojeno, t. j. takoj, če ni bil določen kak poseben plačilni rok.

Ako tedaj ondotna občina noče sprejeti od občine Dol. Otlica ponujanih pogojev za povračilo in vstraja na takojšnjem plačilu, naj se obrne na podlagi pravomočne razsodbe na deželni odbor goriški, in na na predpostavljeno okr. glavarstvo in zahteva eventualno politično rubež na podlagi pravomočne razsodbe. Ako hoče Dol. Otlica plačevati v obrokih, naj si najme posojilo, katero bo odplačevala v desetih letih, tamošnji občini pa mora plačati takoj.

26. Ž u p a n s t v o v S. (G o r. - G r a d).

V p r a š a n j e:

1. Pred kakim letom je umrla tukaj neka bogata posestnica in volila v oporoki svoje premoženje ubogim naše občine. V oporoki je izrecno imenovala upravitelja tega premoženja, ki naj bi oskrboval premoženje začasno.

Brat pokojnice pa je nastopil sodno pot proti občini oziroma upravitelju premoženja.

V dveh instancah je občina že prodrla.

Premoženje zapuščine znaša 30—40.000 K.

Vpraša se torej ali in kdo sme voliti v tem slučaju pri občinskih volitvah? V volilnem imeniku je vpisano: »N. N. zapuščina oziroma dediči«. —

2. Prosimo pojasnila glede § 17 obč. vol. reda za Gor. Gradišče. Neka stranka je podala več reklamacij pri naših volitvah. Te reklamacije je komisija takoj odstopila okrajnemu glavarstvu. Ugodilo se je reklamantu za izbris definitivno nastavljenih učiteljic in ukazalo prepisati jih iz

I. volilnega razreda v III. volilni razred z ozirom na to, da nimajo volilne pravice v I. volilnem razredu.

Neka posestnica je bila v davkarskem izkazu vpisana, da plačuje direktnega davka okoli 151.— K. Zahtevalo se je, da se ta izbriše iz II. razreda in se vpiše v III. razred, ker plačuje v istini davek nje omožena hči; prva plača le 3 K davka.

Tudi temu reklamantu je glavarstvo ugodilo, ni pa zaukazalo, da se na njeno mesto v II. razred vpiše njena hči. — Vsled tega se je ves davek v II. razredu toliko znižal, da bi moralo v ta razred priti par volilcev iz III. razreda.

Ali ni v tem slučaju merodajen izkaz davčnega urada?

3. Prosim tudi pojasnila, kaj misli § 17 obč. volilnega reda s tem besedilom:

— Zadnjih osem dni pred volitvijo ne sme se v imenikih volilcev nič več prenavljati.

Ker ima pa glasom imenovanega § župan pravico, razpisati in razglasiti volitev tudi na daljšo dobo kakor na 8 dni, n. pr. na 14 dni, ali sme v tem slučaju župan še kaj premeniti v prvih 6 dneh pred zakonito določenimi 8 dnevi ali ne?

O d g o v o r:

K 1. Da obstoji volilna pravica, ker je za dotično posestvo predpisan davek, o tem ni dvoma. — V nekem konkretnem — ravno Goriško-Gradiščansko zadevajočem slučaju je razsodilo upravno sodišče (20. oktobra 1893, št. 3472, Budw. 7463), da je za — iz naslova plačevanja davkov utemeljeno volilno upravičenost merodajna le davčna obveznost sama, ne pa glede davčnih objektov obstoječe, od davčnega predpisa neodvisne zasebno-pravne razmere.

Dokler ni posestvo prepisano na občino oziroma ubožni zaklad, ima po našem mnenju pravico voliti postavni zastopnik, to je od umrle posestnice za oskrbovanje določeni upravitelj.

K 2. V drugem slučaju se Vam gre brez dvoma za dopolnitev I. odnosno II. razreda vsled prepisov izreklamiranih volilcev iz enega v drug razred. — O pravilnem postopanju okrajnega glavarstva ni mogoče dvomiti. Kakšne vzroke je imelo glavarstvo, da na primer ni ukazalo vpisati hčere dotične volilke v II. razred, ne vemo. V ostalem pa ni nikjer določeno, da mora tudi v popravljenih imenikih po izvršenih reklamacijah ostati v vsakem razredu dotična vsota predpisanega direktnega davka, kakor je bila izkazana s početka pri sestavi imenikov. Sprememba je ravno vtemeljena na podlagi reklamacijskega postopanja.

K 3. Določilo, da se zadnjih osem dni pred volitvijo v imeniku volilcev ne sme nič več preminjati, se mora vzeti pač tako, kakršno je, — dobresedno.

Tu ne pride v poštev rok ali pa dan, ko se vrše volitve, ampak zakonito določena doba 8 dni pred volitvijo sploh.

Kakor hitro je izrečena zadnja beseda o volilnih imenikih, morajo ostati nespremenjeni. Če bi župan v gorenjem roku izvršil kako spremembo v imeniku bodisi iz lastnega nagiba ali vsled kake pritožbe, bi bil to povod za razveljavljanje volitev, ker bi bila potem volitev nična.

27. Ž u p a n s t v o Š t. V. p r i V.

V p r a š a n j e:

Na ime „javno posestvo“ je vknjižena v zemljiški knjigi mala parcela (imenovana tudi „gmajna“). Ta parcela leži ob državni cesti ravno pred kapelico M. B. in tikoma nove mlekarne. Napravil je mogoče že pred 40 leti nek posestnik na tej parceli (pred kapelico in mlekarno) apneno jamo, ki je neograjena in zelo ovira sedaj

na dotičnem mestu živahni promet z živino, kakor tudi osobni.

Županstvo je ukazalo dotičnemu apno odstraniti, da se jama zasuje z ozirom na javno varnost in v svrhu olepšave kraja. Posestnik se je sicer zavezal oziroma je obljubil jamo izprazniti, toda se je pozneje premislil in se sedaj upira ukazu, češ da uživa ondotni svet že nad 40 let.

Županstvo se je v tej zadevi obrnilo na okrajno glavarstvo, ktero je mnenja, da se ga ne more prisiliti, ker si je pravico priposestvoval.

Kaj naj županstvo ukrene? Sme li iz varnostnih in olepševalnih ozirav apnenico siloma odstraniti? Seveda bo potem posestnik županstvo tožil. Ali naj toži županstvo, kar je občinski odbor sklenil?

Odgovor:

To je tudi take vrste vprašanje, na katero ni mogoče dati določnega navodila. — Županstvo samo priznava, da je pravica do dotične parcele že priposestovana.

Prisiliti se torej dotičnega posestnika ne more, da bi jama zasul. Pač pa ima županstvo iz ozirav javne varnosti na podlagi določb § 28 občinskega reda pravico zahtevati, da posestnik dotično jamo ogradi. Ako bi tega ne hotel storiti, potem bi bilo županstvo upravičeno odrediti, da se jama na troške dotičnega posestnika ogradi. To pase mu mora v pismenem nalogu že vnaprej zapretiti, da se kasneje ne bo mogel izgovarjati.

Seveda je treba iskati v prvi vrsti sporazuma mirnim putem; morda se končno vendar uda in jama zasuje. Mi se le čudimo, da tam, kjer pridejo v poštev javni oziri in javna varnost, ljudje ne morejo obvladati svoje trme.

Županstvo se opozarja tudi na to, da bi se v slučaju, ako bi se dotični prostor rabil v kak javen namen, na primer za razširjenje ceste, lahko uvedlo razlastitveno postopanje.

Zasuti jamo pa je nevarno, ker bi se občina lahko zapletla v pravdo radi motenja posesti in bi taka pravda morda stokrat več veljala, kot je vreden dotični svet. — Znan nam je slučaj, da se je neka občina v enakem slučaju spustila v pravdo, jo zgubila, in danes bo morala plačati troške nad 2000 kron, dočim dotični svet tudi danes ni vreden nad 20 (dvajset!) kron.

Načelo bodi: le kolikor mogoče malo pravd!

28. Gospod A. Š. na B.

Vprašanje:

Opravljam službo občinskega sluge že skoraj tri leta. Za navedeno službo mi plačuje tukajšnja občina 54 K mesečne plače.

Na županstvo pa vedno dohajajo po pošti razni spisi od okrajnega sodišča in tudi drugih sodišč, kakor n. pr. tožbene, zemljknižne, kazenske zadeve itd. Tukajšnje županstvo mi je še pri nastopu moje službe naročilo, da moram od vsakega sodnijskega akta, izvzemši kazenskega, ki ga dostavim stranki, zahtevati 20 h vročnine. Pripomnilo se mi je pa, da moram navedene vročnine, ki jih dobim od raznih strank, dnevno izročiti z vročilnicami vred tukajšnjemu županstvu. Torej se vse vročnine od sodnih aktov stekajo v občinsko blagajnico in jaz ne dobim od tega niti vinarja. Ker je pa s takimi sodnijskimi akti dokaj napornega opravila, prvič radi tega, ker morajo biti naslovnikom izročeni lastnoročno, drugič pa radi tega, ker pridejo spisi za dostavljanje v zelo oddaljene kraje tukajšnje raztresene občine. Ker bi po mojem mnenju imele biti vročnine moje, ne pa tukajšnje občine, uljudno prosim slavno uredništvo, naj mi blagovoli pojasniti, komu pripadajo prav za prav navedene vročnine.

Odgovor:

V Vašem slučaju se gre za občinske takse, ki so določene na podlagi tarife (točka 22) k taksni postavi z dne 3. decembra 1868 dež. zak. št. 17 za izročbo spisov v strankinih zadevah. — Te takse ima pobirati občina in se morajo stekati po § 3 navedene postave v občinsko blagajno. — Bilo bi torej protipostavno, če bi dotične zneske prejemali in obdržali Vi za svoj trud. — Verjetno je, da imate z dostavljanjem več posla. Zato pa storite najbolje, če se obrnete potom županstva na občinski odbor s prošnjo, da Vam primerno zviša plačo.

Prejetih taks pa — kakor menite — ne morete smatrati kot posebno nagrado za izvrševanje uradnih poslov.

29. Županstvo Boh. Bistrica.

Vprašanje:

Neko že obstoječo kolovozno pot so prizadeti posestniki popravili, da se sedaj lahko rabi po zimi in poleti. Ker je poprava te poti upravičence precej veljala v denarjih in v delu, so dali po županstvu javno razglasiti, da ima vsak neupravičeni, ki rabi to pot, plačati primerno odškodnino za vzdrževalni fond. Preteklo zimo sta izvozila dva lesna trgovca vsak nad 300 metrov lesa po tej poti. Eden se je dogovoril z upravičenimi posestniki in tudi plačal 5 K; drugi se pa vkljub opominom, naj plača 5 K v vzdrževalni fond tekom 8 dni, ne zmeni za plačilo; rok je že davno potekel. Ta lesni trgovec si namerava pridobiti servitutno pravico do te poti s tem, da noče plačati. Sicer je pa ta pot služila doslej edinole upravičenim posestnikom. Županstvo prosi torej pojasnila: Ali se more ta znesek izterjati od dotičnega trgovca na njegove troške po cesarskem ukazu z 20. aprila 1854 s politično rubežnijo potom županstva? Ali morajo prizadeti tožiti, oziroma na katero oblast naj se obrnejo?

Odgovor:

Ker je pot, za katero se gre zasebna pot, na podlagi veljavnih javnopravnih predpisov županstvo ni poklicano posegati vmes, ker se gre tu le za zasebno-pravni odškodninski zahtevek, ki bi se dali izterjati le na podlagi sodnega prisojila.

O kaki možnosti, da bi dotični lesni trgovec pridobil servitutno pravico ni govora, ker je bil obveščen o zahtevku po odškodnini.

(Ako se je ta zadeva morda že uredila na kak način, ki bi zanimal tudi širšo javnost, prosimo obvestila o dotični odločbi.)

30. Gospod I. K. v P.

Vprašanje:

V št. 13 lanske „Uprave“ str. 103 med „Raznoterosti“ stoji, da so pobotnice za nagrado pouka v veronauku proste kolka. — Blagovoli naj se tudi povedati, če so tudi take pobotnice kolka proste, ko županstvo plačuje župniku bero, ki je odpravljena, in pa znesek za drva?

Odgovor:

V tarifnih postavkah 47 in 48 pristojbinskega zakona ne najdemo nikakega določila, pa tudi kaka razsodba nam ni znana, po kateri bi bila pobotnica za denarno plačilo mesto bere ali za plačilo drv kolka prosta.

V praksi pa je star usus, da se taka potrdila ne kolkujejo, ker se tičejo dotični izdatki lastnega delokroga občin oziroma denarnega poslovanja lastnega področja, in nima to izplačilo nikakega značaja javnega poslovanja. — Taka potrdila spadajo tudi med one spise, ki niso podvrženi kolkovni reviziji. Kakor vemo iz skušnje, v resnici tudi nikjer niso kolkovana.

Protialkoholni vestnik.

Odškodnina za poškodbe pijancev. V severno-ameriški državi Ohio se pripravljata zakonska predloga, po kateri bodo gostilničarji odgovorni za vse poškodbe, ki bi jih dobil pijanec v gostilni, ali pa tudi izven nje. Pravico zahtevati odškodnino, bi imeli člani rodbine imenovanega pijanca, ali pa dediči. — Če se pametno sodi, ta-le predloga ni ravno neumestna. Tudi mi poznamo namreč gostilničarje, ki silijo in silijo s pijačo, tako da se jih gost ne more odkrižati. — Pri tej priliki pa vprašamo: Kdaj bo avstrijski parlament kaj pametnega sklenil glede pijancev in gostilničarjev? Čas bi že bil!

Alkohol vzrok blaznosti. Po statističnih podatkih je narastlo na Angleškem prebivalstvo od leta 1869 do danes za 64,6%, a blaznost je poskočila na 150,4%. Leta 1869 je prišlo na vsakih 10.000 prebivalcev 23 blaznih, dočim postaja danes na vsakih 10.000 prebivalcev po 37 blaznih. Zatrjuje se, da je iskati vzrok temu v prekomernem uživanju alkohola. — Res je pač, da je večini nesreč in boleznih vzrok alkohol — žganje.

Gospodarske vesti.

„Hranilnica kmečkih občin“ v Ljubljani. V kratkem času obstoja (10 mesecev) je naredila »Hranilnica kmečkih občin« denarnega prometa 3 milijone kron, kar je vsekakor lep uspeh, če vpoštevamo denarne razmere v času, v katerem se je ustanovila.

Naša hranilnica je pupilarno varen denarni zavod pod strogo kontrolo in pod nadzorstvom vlade — zasluži torej popolno zaupanje. — Pri njej se smejo nalagati sirotinski denarji, cerkveni denar — predvsem pa občinsko in ubožno premoženje. — Občine bodo le same imele korist, če tukaj nalagajo denar, ker bo čisti dobiček, ko doseže po pravih določeni odstotek, prišel njim v dobro.

Opozarjamo še enkrat, da za prenos denarja iz drugih denarnih zavodov ni treba sklepa občinskega odbora.

Raznoterosti.

Bogastvo in revščina živita v Ameriki, deželi vseh možnih stvari, tesno skupaj. V zadnjem letnem poročilu, ki ga je priobčil statistični urad severoameriških združenih držav, se opisuje položaj delovnega ljudstva v večjih mestih, kakor New York, Čikago in Boston, v najtemnejših barvah. Na cestah in ulicah dobesedno umirajo ljudje od lakote, ker ne morejo dobiti nobenega dela. Splošna statistika kaže, da je v Uniji okoli 3 milijone ljudi brez dela in sredstev in da uživa 4 milijone ljudi dobrote javnih dobrodelnih naprav. V teku enega samega leta so v enem samem okrožju New Yorka postavili na cesto 60.463 družin, ker niso mogli plačati najemnine. Statistik

Hunter je preračunal, da je bilo leta 1903 20% prebivalcev Bostona popolnoma brez sredstev; v New Yorku pa je bilo leta 1907 19 odstotkov ljudi, ki niso imeli nobenih sredstev. Z ozirom na te pretresljive številke se moramo nehote vprašati, ali bi ne bili storili boljše ameriški milijarderji, ki dostikrat presenetijo svet z velikimi ustanovami za najbolj čudne namene, ako bi milijone, ki jih imajo preveč, nakazali ubogim in trpečim. Mi pa vprašamo: Čemu silijo naši ljudje še vedno v Ameriko.

Avstrijski državni dolgovi in izdatki. — Leta 1901. je imela Avstrila 9066 milj. dolga, danes pa znaša državni dolg že 12.243 milijonov. Dolg se je torej pomnožil v zadnjem desetletju za okroglo 3600 milijonov, ali vsak dan približno za 1 milj. — Leta 1902. so znašali državni izdatki 1690 milijonov, l. 1903. že 1732 milj., l. 1905 1794 milj. l. 1907. so se pomnožili za 262 milj. itd. tako da imamo sedaj tri milijarde (tri tisoč milj.) letnih izdatkov.

Obremenitev posestev na Kranjskem l. 1910. To leto se je vknjižilo na posestva na Kranjskem novih dolgov za 24.307.258 K, nasprotno pa izknjižilo samo 12.821.114 K. — Sprememba posestnikov pri posestvih pa je znašala za 35.136.877 K in sicer je nastala: po kupnih pogodbah za 25.460.615 K, po prisilnih dražbah 753.804 K in vsled smrti za 7.239.706 K. — Nevesela je pač prva številka, ki dokazuje, kako slabo stoje ravno kmetski posestniki, ki vedno bolj lezejo v dolgove.

Koliko je vreden človek? Nek učenjak je izračunal, koliko je vreden človek v kronah in vinarjih, na podlagi cen, ki jih imajo sestavine človeškega telesa. Dognal je, da bi tudi boljše osebe ne bile drago plačane, ako bi jih na trgu prodali kot blago. Oseba, ki tehta 75 kg, je vredna ravno 30 K. To vrednost reprezentira fosfor, beljakovina, železo, žveplo, ki jih vsebuje omenjena oseba. Mast je vredna okoli 10 K, med tem ko se iz železa, ki ga ima človek v sebi, ne bi dalo narediti niti žeblja srednje velikosti. S sladkorjem in soljo, ki ju ima človek v sebi, bi se ne dalo napolniti nobene posode za sladkor oziroma sol. Apna ima človek toliko v sebi, da bi se moglo z njim pobeliti precej velik kurnik in s fosforjem bi se moglo napraviti kapice 2200 užigalicam. Z magnetiziranjem bi se mogoče dalo napraviti malo razsvetljavo in beljakovine bi zadostovalo za kakih 100 jajec. Vse to skupaj pa, kot smo že rekli, ni vredno več kot 30 K, kar je pač malo za človeka, ki je na svojo »vrednost« dostikrat zelo ponosen.

V kolikem času pride brzojavka okoli sveta? Zanimiv poizkus so pred kratkim izvedli v New Yorku, da bi dognali, koliko časa rabi brzojavno poročilo, da pride okrog sveta. Izhodišče in zadnja postaja brzojavke je bila v uredništvu lista »New York Times«. Brzojavka je imela devet besed, ki so pojašnjevale namen poročila. Brzojavka je šla najprej v Honolulu, potem v Manilo, od tam v Honkong, Singapor in Bombay, dalje v Suez, čez Gibraltar, mimo otoka Fayal in se vrnila na postajo izhoda. Depeša je šla po 28.613 angleških milj dolgi poti in se vrnila v 16 in pol minutah, čeprav se namenoma ni prijavilo, da bi se na 16 križiščih, skozi katere je morala iti, pustile žice proste. Vendar to še ni rekord. Ko se je otvoril pacifiški kabel, je brzojavka obšla isto pot v devet in pol minutah. Seveda je bila takrat

cela proga prosta, medtem ko je sedanja brzojavka kot vsaka druga bila odposlana na pot krog sveta.

Kdo odira? V času sedanje draginje delajo nekatere banke, karteli in industrijska podjetja velikanske dobičke. Avstrijski kreditni zavod, čegar glavni delničar je Rotšild, je imel v prvi polovici letošnjega leta 11 in pol milijona kron čistega dobička. Splošna ogrska kreditna banka je imela v istem času 5 in pol milijona dobička. Veliki dobički bank pa ne izvirajo samo iz borznih špekulacij, ampak tudi iz trgovskih podjetij, ki so večinoma kartelirana in stoje pod vodstvom bank. Tako je n. pr. avstrijski kreditni zavod odločujoč faktor pri železnem in sladkornem kartelu. Kreditni zavod za trgovino in obrt, ki si zida v Ljubljani v Prešernovi ulici svojo palačo, ima zopet velika podjetja za špirit in tudi odločuje v špiritovem kartelu itd. Potom kartelov so danes dosegli sladkor, petrolej, pivo, špirit in dr. naravnost neznosne cene. Tako gredo milijonski dobički mnogih karteliranih podjetij v žrelo bank in te delajo kljub sedanji draginji velikanske dobičke. Pred kratkim je priobčila svojo bilanco praška železniška družba. Čisti dobiček znaša 13,775.486 K, dividende se izplačujejo po 160 K na delnico. Obresti delnic à 5% znašajo 1.800.000 kron. Od ostalih 10,975.486 K se izplača 10%, t. j. 1.097.548 K upravnim svetnikom kot delež na dobičku. Preostala dividenda ostalih 9,948.263 K pride s 27% do razdelitve. 288.263 K se prenese na nov račun. Na ta način se torej obrestuje ka-

pital z 32%. V tem, da posamezne družbe dose-gajo milijonske dobičke, ki jih plačuje seveda ljudstvo, je iskati tudi veliki vzrok sedanje draginje. Bilo bi potrebno na te vzroke večkrat opozarjati.

Književnost.

A. Mihelčič: „Narodne pesmi“. Vrli nabiratelj narodnih pesmi v Beli krajini, g. Al. Mihelčič, je nabral in priredil 18 narodnih pesmi in jih izdal v prikupljivi, ročni obliki.

Prikupljiva je tudi harmonizacija, tembolj ker se je držal prireditelj pristno narodnega tona. Naj se raznese slovenska pesem naših rojakov onostran Gorjancev po celi deželi! Naše pevske zборе opozarjamo na to lično zbirko in jih pozivljemo, naj pesmi v obilni meri naročajo. Ne bo jim žal.

Vspricho melodijoznosti napevov bodo povsod dosegali vspeh. Nabiratelju in harmonizatorju pa vsa čast za njegov trud in delo. Naroča se zbirka pesmi pri prireditelju v Metliki (komenda n. v. r.). Vežan izvod stane 1 K nevezan 70 vin. Dobiva se tudi v Katoliški bukvarni.

Naročajte „Občinsko Upravo“!

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vložnega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka